2) kurių stovis labai blogas. Taip pat apatiniuose sluoksniuose rasti du akmens galąstuvai, vienas įtveriamasis peiliukas, kelios įvairialaikės pypkelės, šautuvų titnagai bei jau minėtos titnago skeltės, nuo skalos.

Tyrimų duomenys reikšmingi ne tik Varnių bet ap skritai senųjų miestelių materialinės kultūros istorijai.

Jonas Genys

BIRŽŲ PILIES PYLIMO TYRINĖJIMAI 1989 M.

1989 m. ruošiantis pilies pietvakarinio pylimo tva kymui, PRPI atliko jo archeologinius tyrinėjimus - ištirtos keturios perkasos (iš viso 75 m^2 plotas).

Vidinėje pietvakarinio pylimo puséje aptikti ryškūs pilies istoriją atspindintys sluoksniai. Virš pilkos žemės (buvusios velėnos) rastas niveliacinis žvyro ir ant jo susidaręs I pilies statybos laikotarpio - XVI a. pabaigos griuvenų sluoksnis. Juos den gė ryškus 4-12 cm storio žemės sluoksnis su gausiais degėsiais, matyt, susidaręs 1625 m. pilies sunaikinimo metu. Taip pat po pylimu aptikti ir I pilies rūmų šoninės (pietvakarinės) sienos pamatai. Jie orientuoti įstrižai dabartinio pylimo - šiaures vakarų-pietvakarių (50-230°) kryptimi. Atidengtas tik ne didelis pamatų fragmentas. Tačiau ir iš jo matyti, kad pamatai tęsėsi ir po pylimu, ir į kiemo gilumą. Jie yra apie 1 metrą (matuojant nuo atkastų pamatų išorinio krašto) į pietryčius, nuo dabar stovinčių rūmų pietrytinės sienos. Pamatų plotis - 1,56 m, jų gylis didesnis nei 3,2 m, mūryti iš netvarkingai sumestų akmenų, plytų, jungtų gelsvu kalkių su smėlio skiediniu. Tik pačiame pamatų viršuje dvi plytų eilės sudėtos tvarkinglau - trumpinėmis į išorę. Pamatams naudotos 26,0-29,0x13,1-14,0x6,0-8,0 cm dy

džio plytos, kai kurios iš jų su braukomis. Pylimas piltas, nugriovus sudegusius rūmus, iš įvairios žemės: pilkžemio, smėlio, molio. Pylimo vidinis (šiaurės rytų) šlaitas buvo 3,5-4 m toliau į pietvakarius, palyginti su matomu dabar. Tarpas tarp pylimo ir rūmų sienos buvo apie 5 m. Menkos 0,8 m pločio ir apie 0,2 m aukščio sienelės liekanos rodo, kad pylimo apačioje buvo atraminė sienelė, sulaikiusi pylimo slinkimą.

Atkastos poternos, įrengtos kartu su pylimu. Viena poternos siena buvo išmūryta ant minėtų pirmosios pilies rūmų pamatų. Matyt, tai padiktavo ir poternos orientaciją - ji kerta pylimą ne statmenai, o įstrižai. Poternos plotis viduje - 0,75-0,8 m, viena siena 0,5 m storio, kita, gulinti ant senųjų pamatų, buvo storesnė - apie 0,9 m. Poternos sienos išmūrytos iš 26,5-29,0x14,0-14,4x5,5x 6,5 cm dydžio plytų, o viena plyta buvo 26,5 cm ilgio, 11,5 cm pločio ir 7,0 cm storio. Poternos grindys grįstos stambiais netaisyklingos formos dolomito gabalais.

Išorinėje puséje iškasta perkasa parodė, kad pylimo išorinis šlaitas anksčiau buvo statesnis, jo kraštas buvo net 2 m toliau į šiaurės rytų pusę nei matome dabar. Nuo pylimo nubirėję, vandens nuplauti maži akmenukai rodė, kad buvusio tarppylimio ir prieš-pylimio paviršius buvo apie 0,7 m giliau negu dabartinis paviršius. Pylimas šioje puséje supiltas tik iš žemės, jokių mūro sutvirtinimų nebuvo. Šie pylimai, kaip rodo istoriniai tyrinėjimai (S. Pinkus, 1986), pradėti formuoti 1637 m. Rašytiniai šaltiniai mini jų vėlyvesnes rekonstrukcijas, tačiau archeologiniai kasinėjimai pietvakariniame pylime tokių ryškesnių pertvarkymų nerodo. Todėl pylimą su poternomis datuojame XVII a. ketvirtuoju dešimtmečiu - XVIII a. pradžia (1704 m. pilis buvo išsprogdinta ir apleista).

Rasta nemažai koklių. Vieni iš jų puošti ereliu su Ragų herbo skydu ant krūtinės jie priskiriami pirmajam pilies istorijos etapui. Kiti - daugiausia puošti Radvilų herbu ir su Liudvikos Karolinos inicialais bei 1682 m. data, o taip pat Boguslavo Radvilos mo-

nograma - priklauso XVII a. antrajai pusei. Arčiau bastiono pietinio kaklelio iškastoje perkasoje aptikta nemažai buitinės keramikos: daugiausia puodų, išdegtų redukcinėje aplinkoje, šukių.

Vladimiras Grišinas

1989 m. ARCHEOLOGINIAI TYRIMAI BUVUSIO DOMINIKONŲ VIENUOLYNO KIEME VILNIUJE

1989 m. MMT ketvirtus metus tyrė Dominikonų vienuolyno Vilniuje kiemą. Bendras tyrimų plotas - 1200 m^2. Darbo eigoje buvo kasinėta dvylika plotų, aptiktas XIV-XIX a. kultūrinis sluoksnis, kurio storis vietomis siekė iki 5,5 m. Rasti ir atkasti rūsiai XV-XVI a. mūrinių gotikos gyvenamųjų namų, kurių fasadai išėjo į Dominikonų (Garelio) gatvę. Atidengtos XVII a. gale paraleliai gatvei pastatyto korpuso plytų grindys pirmajame aukšte (jis pastatytas nugriautų minėtųjų gotikos pastatų vietoje). Korpuso vakarinėje dalyje XVII a. pabaigoje - XIX a. buvo vaistinė, tai patvirtino ir radiniai. Be to, nuvalyti trijų XVI-XVII a. grindinių paviršiai, atkasti dviejų medinių XVII a. vandentiekio vamzdžių likučiai, rasti geležies lydymo pėdsakai (šlakas) iš XVII a. ir variakalio dirbtuvės pėdsakų (vario gabaliukai ir lašai, liejimo formos, nedideli tigliai). Rasta stiklo, geležies ir bronzos gaminių (darbo įrankiai, pakinktų dalys, špaga, papuošalai ir kt.), bei daugiau kaip 40 XV-XIX a. monetų.

Tyrinėjimų eigoje šiame nedideliame sklype nustatyti 7 gyvenimo periodai.

1989 m. pratęsti kasinėjimai VII plote, pradėti 1988 m. Tuomet buvo išvalyti seniausiojo šiame sklype pastato laipteliai ir sienos, įėjimo į rūsį (1,4 m pločio) 1989 m. nuvalyti dar 3 laipteliai (iš viso 7); jų gali pasirodyti esą ir daugiau (viršutinė įėjimo dalis užtverta vėlesniu neaiškios paskir-